

Vprašanje združenja državnega pojma z najvišjim načelom enakopravnosti vseh narodov je silno velika naloga, ki se bo le počasi svojemu završenju bližala, katera se pa ne dá danes po kodifikaciji (s pisano postavo) nikakor rešiti, ker nima še pravih predpogojev. Le kratkoživnost in nepotrpežljivost današnjega časa vedno na kodifikacijo silita. Gospod poslanec se je za eno izrazil, da je to tim večja uničevalna razsodba, ker, kakor je rekel, „Nemci tako postavo zahtevajo in to je znamenje, da nezadovoljnost iz naše strani prihaja in da se mora razdraženost in nezadovoljnost med ljudstvom na račun sedanje vlade zapisati“. Gospoda, vi zahtevate postavo, pa še ne veste, kakošna da bo, in s tem se pa vprašanje še nikakor ne reši. Vprašanje bi pa tudi še tedaj ne bilo rešeno, če bi prav postavo dobili, temveč še le po njeni vsebini in podobi, in tukaj zopet veljá, kar sem uže omenil, kajti prepričan sem, da če se pripravimo na izdelovanje take postave, se bomo takoj prepričali, da je naše prizadevanje, da bi se za vse dežele enako sporazumeli, nemogoče in brezvspešno.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 16. marca. (*Od dvora cesarjevega; iz državnega zbora; izpred izjemne sodnije.*) Cesarica Elizabeta odpeljala se je včeraj s princesinjo Valerijo v toplice Wiesbaden, kjer namerava ostati to spomlad. — V dvornem gledališči za opere videl sem včeraj cesarjeviča Rudolfa in njegovo soprogo nadvojvodico Štefanijo; bila sta v levi pritlični loži pod cesarjevo ložo in občinstvo, katerega je bilo gledališče razun nekaj lož prav polno, ogledovalo si je z velikim zanimanjem mladega cesarja in mlado cesarico. Oba sta polnega cvetečega zdravja, cesarjevič živ in ljubeznjiv, princesinja Štefanija pa, ki je bila v beli obleki z rudečim šopkom nad pasom, je prekosila po lepoti in kipečim zdravji vse krasotice obširnega gledališča. — Pela se je manja, 2 uri trajajoča opereta „Skrijev poročena“, potem pa je bil lep balet, čegar dejanje se vrsti krog čarobne rudeče cvetice „Zlatorogove“.

Državni zbor končal je toraj še le v četrtek splošno razpravo o letošnjem državnem proračunu. Razprava ni bila več tako ojstra kakor prejšnja leta, ker državno gospodarstvo se očitno boljša, tega letos tudi nasprotniki vladini več ne tajé, in levičarji so po tolikih propadih obupani in razpadajo. Izmed nasprotniških govorov bili so pomenljivi Plenerjev in Rusov. Prvi zato, ker je bil bolj réčen, kakor vsi drugi, Rusov pa zato, ker je uvedenje pomirjenja med narodoma na Českem prvič v zbornici in sploh v javnosti razložil tako, da so mu vsi česki govorniki načeloma pritrjevali, da se o taki delitvi Česke dá govoriti. Levičarski glavni govornik Herbst govoril je, kakor zmiraj, s strastjo in strupeno, in na obrazu je bilo videti, kakor bi ga zdaj in zdaj jeza zvila, skoraj da mu ni spodnja ustnica z brado vred všla gori memo nosa.

Med govorniki desnice stoji v prvi vrsti temeljit, miren pa odločen in po obliki krasen govor poročevalca grofa Clama. Za njim bi uvrstil govor českega poslanca dr. Matuša, ki sicer žalibog nima zadosti krepkega glasu, ki pa po lepoti jezika, bistrumnosti, odločnosti in zmernosti prekosi marsikaterega, sicer slovečega govornika.

Poljski grof Dzieduczycki govori sicer tudi dobro premišljeno, in rekel bi klasično, toda telesna napaka jezika in pa prav nenaravno spreminjanje glasu mu kazi vspeh sicer lepo zloženih govorov. — Dr. Gregr govoril je pri tej razpravi vdrugič in v njegovem govoru

nahaja se marsikater dober udarec, oestro postavljena beseda, in po nasprotniku seže z ojestrostjo, da kar cvili; vendar pa glasi se splošna sodba o njem, da je drug njegov govor komaj senca prvega, onega v jeziki razpravi.

V nadrobni razpravi govorili so izmed naših do zdaj Istrijan Vitezić in dr. Vošnjak. — Prvi objavil je v svojem obširnem govoru zeló vse težnje isterskih Slovanov in priznati se mora, da je govornik z veliko marljivostjo zbral vse napake in krivice, katere se godé tam — na škodo Slovanov, na škodo države, katerih bi pa gotovo ne bilo, ako bi se vkljub hudih zaprek vendar-le posrečilo, na čelo Primorske postaviti moža, — duha in krvi sedanje vlade — ne pa nji nasprotnega. — Vtis govora Vitezičevega kazila je žalibog prevelika nadrobnost in obširnost v nekaterih delih, in pa po vsem nepristojno motenje po štajarskem Hakelsbergu, ki navadno kaže to svojo grdo neolikanost pri nasprotniških govorih.

Dr. Vošnjak zagovarjal je memorandum slovenskega društva štajarskega v temeljitem, rečnem in mirnem govoru, kateremu celó koroški Moritsch ni odrekel priznanja, in kateri bo po skušnjah, katere imamo s sedanjo vlado gotovo Slovencem bolj na korist, kakor preojstre zatožbe.

Sinoči bila je dokončana tridnevna obravnava zoper morilce-roparje: Hugon Schenk, Schlosarek in Karol Schenk. — Prvi kazal je svojo brezčutnost in nečimurnost tudi pri konečni obravnavi; druga dva bila sta vsaj deloma skesana, vsaj jima je bilo žal, da ju zadene smrtna kazen. — Tajili niso nič onega, kar so pred obstali, pomenljivega novega pa se tudi pri tej obravnavi ni spravilo na dan.

Predsednik sodnega senata bil je znani bivši državni pravdnik grof Lamezan, ki je znal obravnavo tako voditi, da se poslušalcem in bralcem obravnave Schenk ni mogel kazati, kakor je želel — v nekakovem blišču, ampak prizadeval si je predsednik pritisniti nečloveškemu dejanju njegovemu najérnejši znamenje brezsrčnosti, popačenosti in hudobnosti, kakoršne je težko najti pod nebom Božjem.

Vsi trije morilci obsojeni so k smrti na vislicah in vdušiti se imajo te brezsrčne spake vragove tako, da pogine Karol Schenk prvi, Schlosarek drugi in Hugo Schenk zadnji. — Edino prvega bolehnega je baje sodnija priporočila pomiloščenji pri cesarju. Zoper sodbo se ni pritožil nobeden obsojenih. — Da bi ta črna maroga iz življenja človeštva vsaj bila — svarilo vsem drugim!

Prem 13. marca. (*Različno. Javna zahvala. Občinska volitev.*) Po zadnjem dopisu od tukaj preteklo je uže lepo število dni nekam tja v brezno večnosti. Med tem časom tukaj ni bilo ravno posebnih in zanimivih novic, a prav brez vsega pa tudi ni bilo.

Preteklo jesen po „Lukovem“, kakor tukaj pravijo, šlo bilo je iz tukajšnje fare in cele okolice na stotine mladenčev in mož čez zimo si v daljno Rumunijo, Slavonijo, Bosno in Hercegovino zaslužka iskati, kar je več ali manj vsako leto v navadi in se sistematično potem, kako se je doma prejšnje poletje in v jeseni bila letina obnesla, ravná. Preteklo leto bilo je pa tukaj in v okolici uže četrto sporedno leto, katero se je bilo v tukajšnjih krajih na vse strani (razun sená) izredno slabo obneslo.

Sedaj pričeli so se ti ubogi mučenci za svoj in svojih revni obstanek vsi izdelani polagoma zopet nazaj v domačijo povračati. Nekaterim bila je v daljni tujini osoda toliko mila, da so si male zneske penezov za najnujnejše domače potrebe mogli od svojih ust pritrpati in je na stran dejati. Mnogo teh trpinov povrača

se pa na svoja domovja razdrapanih na obleki in popolno suhih na žepu. Iz bližnjega Topolca (trnovske fare) pravijo, da je v nekem prodoru zasulo moža (takega trpina), kateri je zapustil ubogo vdovo in pa več malih otročičev v največji revščini in pomanjkanju.

Tukajšnja zemlja in lega njena ima še prav mnogo dragih zakladov v sebi zagrebenih, katere bode vendar-le treba z „uma svitlim mečem“ pričeti izgrebati in v splošni blagor prirejati. Ker se pa to brez vsega orodja izvesti ne dá in ne more, treba pred vsem si tako omisliti, kakoršno bilo bi: „dejansko-praktični pouk na sploh (mladini in odraščeni) ter „gmotna podpora“ v gotovini. Naj bi pač visoka c. kr. vlada sè svojim očesom hotela skoraj v naše kraje malo pogledati ter za nas v izboljšanje sedanjih tužnih razmer tukajšnjih enkrat precej globoko v splošni državni žep poseči izvolila!

Zboljšana živinoreja, napredna sadjereja in kraju primerna obrtnija je „sveta trojica“, katera bi tukaj propalo blagostanje zopet v napredni in zaželjeno-povoljni tir dovedla.

Ravno na le-tem polji je tukaj še veliko rodovitne, sedaj še neobdelane ledine za orati. Kdor je poklican pravi napredek pospeševati, naj se skoraj gane, da ne bode prepozno!

Od dne 29. novembra preteklega leta naprej skozi dva cela meseca opazovali smo tudi tukaj krasno predin polnočno zarijo ob jasno-hladnih jutrih in večerih. Najlepša in krasnejša bila je ta dné 1. decembra lanskega leta zjutraj pred solničnim izhodom in zvečer kmalu po zahodu taistega, katera bila je čez celo nebo razširjena.

Ves ta čas tudi solnce ob jasnih dnevih nikdar prav čisto sijalo ni; ves sij njegov bil je in je deloma tudi še sedaj, kot bi prihajal skoz neko tenjko zmrzlinasto tvarino. (Konec prih.)

Iz Ljubljane. (*Državni poslanci slovenski*) zamerili so se nekemu štajarskemu dopisniku „Sl. N.“ Ta jih toži v obširnem svojem dopisu, da ne podpirajo zahtev štajarskih slovenskih poslancev pri vladi, pri tem ali ne vé ali pa vedoma prezira, da so drugi slovenski poslanci o posebnih korakih poslancev dr. Vošnjaka, Božidara Raiča in barona Gödöl-a še le zvedeli po tem, ko so jih imenovani poslanci uže storili; to napako je tudi poslanec dr. J. V. v „Sl. N.“ popravil, dobro vedoč, da je med slovenskimi narodnimi poslanci v vseh narodnih vprašanjih in tudi v tem, kako postopati, bilo in je zmiraj popolno soglasje. Zato menda ne zahtevamo preveč, ako rečemo: Kdor kaj piše, naj se prej poduči o razmerah, sicer stvari sami škoduje, sebi pa gotovo tudi ne koristi.

— (*Za preloženje ceste čez Gorjance*) podrezal je državni poslanec Pfeifer pretekla dni z interpelacijo v državnem zboru, v kateri posebno povdarja slabe letine preteklih dveh let in točo preteklega leta, katera je mnogo občin okraja krškega, novomeškega in črnomaljskega zadela. — Iz zanesljivega vira čujemo, da se po naročilu vlade uže delajo priprave za preložitve gorjanske državne ceste, in da se bode po tem tudi delo samo, kar prej mogoče pričelo.

— (*Postojnska jama*) dobi, kakor smo izvedeli, električno razsvitlavo in v ta namen je ministerstvo poljedelstva, kakor piše „Lj. List“, privolilo, da se sme iz zaklada postojnske jame svota 14.000 gld. vzeti. — Lepa postojnska jama v električni razsvitljavi privabila bode gotovo še mnogo več obiskovalcev te čudovite naravne lepote lepe naše domovine.

— (*Žganja strup*) končal je prejpreteklo nedeljo negujusno baburo „Markovčevo Marijano“, zmiraj pijano beračico. Soboto večer plačal ji je nespameten hlapec

v Kozarjah toliko žganja, da je vsa omamljena pritavala v Vazarjevo steljnico; drugo jutro našli so jo tam mrtvo in v nedeljo popoldne pripeljali so jo na oslovskem vozu na pokopališče dobrovsko. — Da bi pa taka nesrečna smrt vsaj bila v svarilo krčmarjem in žganjepivcem!

— (*Ivan Gorup*) bivši deželni poslanec tržaški, posestnik na Proseku, občespoštovani rodoljub, umrl je dne 14. t. m. zjutraj v 63. letu. — Slovenci ohranijo pokojnega v hvaležnem spominu!

— (*Profesorja Fr. Erjavca*) v Gorici zadela je, kakor beremo v „Soči“ prebritka zguba. — Umrl mu je za davico edin sedemleten sinko Milutin. — Le stariši, ki marajo za svoje otroke, vedó ceniti silno britkost take zgube. — Iz vsega srca milujemo predrazega našega rojaka. Bog naj ga tolaži!

— (*Slovensko gledališče.*) Predstava v ponedeljek 17. t. m. je bila še precej dobro obiskana. Predstavljalo se je od dr. J. Bleiweisa predelana Linhartova igra „Županova Micka“ in C. A. Paul-ova spevoigra „Primeni bodi“. Igralo in pelo se je prav dobro, deloma izvrstno ter naši slovenski diletantje zaslužijo najboljšo priznanje za njihov trud in napredek.

Za velikonočni ponedeljek se pripravlja velika, iz hrvatskega prestavljena igra „Baron Fran Trenk“. Ta hrvatski igrokaz v 4 dejanjih je z deželno nagrado odlikovan in ga je spisal J. E. Tomšič. Godbo je zložil Iv. pl. Zajc.

Zahvala.

Slavni svèt kranjske eskomptne družbe v Ljubljani je tukajšnji ubožni zakladi izročiti dal **pet in dvajset forintov.**

Podpisano vodstvo ubožnega zavoda si usoja za to blagodušno darilo javno izrekati najtoplejšo zahvalo.

Vodstvo ubožnemu zavodu v ljublj. glavnem mestu
dné 14. marcija 1884.

Zahvala.

Slavna kranjska hranilnica je podelila v občnem zboru 6. t. m. tukajšnjemu revnemu zavodu **2350 gld.** in v podporo revnih ozdravljenih, ki zapusté civilno bolnico, **200 gld.**

V imenu zavoda za revne izreka mestni magistrat za te izdatne podpore slavni kranjski hranilnici najtoplejšo zahvalo.

Mestni magistrat ljubljanski
dné 10. marca 1884.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Naš današnji, obširni dunajski dopis oprostí nas obširnejega poročila na tem mestu. — Obravnava o državnem proračunu nadaljuje se brez posebno viharjih razprav. Včeraj bil je dokončan proračun za ministerstvo notranjih zadev, potem tudi oni za ministerstvo deželne brambe, in pričela se je razprava o proračunu za naučno ministerstvo. — Na vrhu razprave med političnimi vprašanji zadnjih dni pa je „rešitev jezikovega vprašanja na Českem vsled pomirljivega govora Rusovega. — Znano je, da vodje česke stranke take rešitve narodnostnega vprašanja na Českem načeloma niso zavrgli; vsled sklepa českega kluba pritrdili so tudi časniki te stranke sklepu klubovemu. Med tem posvetovala se je tudi nemška stranka s svojimi pristaši na Českem, in preteklo nedeljo imeli so